

FROM BIOETHICS TO A SOCIOLOGY OF BIO-KNOWLEDGE

SOCIAL SCIENCE & MEDICINE

98 (2013) 264-270

ALAN PETERSEN

SCHOOL OF POLITICAL AND SOCIAL INQUIRY, MONASH UNIVERSITY

Dr. Onur Naci KARAHANCI
Hacettepe Üniversitesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

SOCIAL SCIENCE & MEDICINE

SOCIAL SCIENCE & MEDICINE
An International Journal

[Supports Open Access](#)

Social Science & Medicine

Social Science & Medicine provides an international and interdisciplinary forum for the dissemination of **social science** research on **health**. We publish original research articles (both empirical and...

[View full aims and scope](#)

Co-Editors in Chief: Ichiro Kawachi, S.V. Subramanian
[View full editorial board](#)

[Guide for Authors](#) ▼
[Submit Your Paper](#) ▼
[Track Your Paper](#) ▼
[Order Journal](#)
[View Articles](#)

Journal Metrics

Source Normalized Impact per Paper (SNIP): 1.854

SCImago Journal Rank (SJR): 1.789

Impact Factor: 2.558

5-Year Impact Factor: 3.568

Imprint: ELSEVIER

ISSN: 0277-9536

Stay up-to-date

Register your interests and receive email alerts tailored to your needs

[Click here to sign up](#)

Follow us

[f](#) [t](#)

Subscribe to RSS

Conferences

Ageing and Health Conference

[VIEW ALL](#)

Recent Open Access Articles

Do community health workers perceive mechanisms associated with the success of community case management of malaria? A qualitative study from Burkina Faso
Thomas Druetz | Kadidiatou Kadio | ...

Developing empirically supported theories of change for housing investment and health
Hilary Thomson | Sian Thomas

Valuing health at the end of life: A stated preference discrete choice experiment
Koonal K. Shah | Aki Tsuchiya | ...

[VIEW ALL](#)

Editors' Choice

Ethics and images of suffering bodies in humanitarian medicine

Is there evidence that friends influence body

News and Virtual Special issues

Social Science & Medicine - Editor recommended articles

 Social Science & Medicine Reader Distribution Map
Social Science & Medicine has a worldwide impact.

Explore the journal's global audience with our Reader Distribution Map.

New – Social Science & Medicine papers with AudioSlides

[VIEW ALL](#)

Special Issues

Mini Special Issue to celebrate the work of Gavin Mooney
Volume 108 (2014)

Structural Stigma and Population Health
Volume 103 (2014) [ORDER NOW](#)

Special Section: Bioethics in the Field
Volume 98 (2013)

[VIEW ALL](#)

PROF. ALAN PETERSEN

Biography

What future do we want?

Professor Alan Petersen believes a lack of effective community consultation over the development and use of new technologies undermines Australia's democratic system. The leading sociologist wants the broader population to begin to seriously consider how we want our future shaped.

▼ Read the rest of the profile

Alan is at the forefront of debate over the connection and communication between science and publics. As an author, researcher and policy adviser in Australia and Britain he has studied the ways science and technology shape our everyday lives for more than 20 years.

He is a member of the Gene Technology Regulator's Ethics and Community Consultative Committee (Department of Health and Aging). He also recently served on the National Enabling Technology Strategy's Stakeholder Advisory Council (Department of Innovation, Industry, Science and Research) (2011-2012).

His research covers aspects of health and illness, ageing and gender, and more recently the role new technologies – especially biomedical technologies – play in forming our perceptions of the future.

"There is an uncritical expectation in this country that science and technology are going to save many problems," Alan says.

"Discussion about and planning for the future often begins from the premise that we have or will soon have these new technologies, so how can we use them. I would argue it should be the other way around, beginning with discussion about what kind of society we want and then what role technologies may or may not play in this future."

His most recent work, *The Politics of Bioethics*, analyses the politics surrounding a range of new technologies like nanotechnologies and personalised medicines, as well as the rise of genetics and genetic testing in healthcare.

Alan believes there is not enough public discussion about the realistic expectations and benefits of these technologies, some of which may shape future social, reproduction and health care decisions.

"In healthcare, for instance, if you believe some of the predictions, then genetic testing will become routine for all kinds of conditions in the future," Alan says.

"That raises all sorts of questions about confidentiality of information: who has access to it, who has responsibility for acting on that information, and whether information on the basis of a genetic test is enough to make decisions about health at all.

"But where is the discussion about whether in fact monies are well spent in some of the areas where there has been investment, or about whether the technology should be developed at all. Who are the winners and losers from technology innovations and what are the unintended impacts and these sorts of things?

Honorary Visiting Professor, [Centre for Biomedicine and Society, Brunel University, London](#). (2011-2015)

Member, National Enabling Technologies Strategy Stakeholders Advisory Council (Department of Industry, Innovation, Science, Research and Tertiary Education) (2011-2012)

Member, Gene Technology Ethics and Community Consultative Committee (Department of Health and Aging) (2011-2014)

Member, Management Committee, and Working Group 3, EU COST Action '[Bio-objects and their boundaries: governing matters at the intersection of society, politics and science](#)' (2010-2014)

Member, Strategic and Scientific Advisory Committee, Australian Research Centre in Sex, Health and Society (ARCSHS), LaTrobe University (2014-2016)

LİTERATÜR SEÇME NEDENLERİM

- Biyoetik dersi
- İlkecilik ve farklı bakış açılarını tanıma isteği
- Toplum ve biyoetik ilişkisini anlama isteği
- Sosyal bilimlerin bakış açısı anlama isteği

SUNUM PLANI

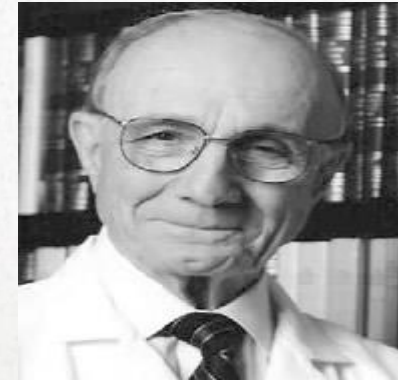
- Giriş
 - Biyoetik ve biyoetikçilerin farklılıkları
 - Biyobilginin sosyolojisine doğru
 - İnsan hakları odaklı biyobilginin sosyolojisi
-

ÖZET

- İlkecilik, etik karar verme sürecini bağlamından kopartmakta, böylelikle biyoetiğin yeni ve gelişmekte olan biyoteknolojiler hakkında tartışma ve politika üretmesini kısıtlamaktadır.
- Bu makale biyoetiğin bazı büyük eleştirilerini değerlendirmekte ve alternatif normatif yolları tartışmaktadır.
- İnsan haklarına odaklı biyobilginin sosyolojisi

GİRİŞ

- Biyoetiğin Sınırlılıkları: Bilim ve teknolojilerdeki hızlı değişim, (genetik testler, genom profillendirme, biyobankalar, nörogörüntüleme, kök hücre) ortaya çıkan normatif soruların yanıtlanması
- Vaka ikilemlerini çözme: İlkecililiğin Baskınlığı
- Beauchamp ve Childress: 4 temel ilke, 'özerklik'

- Biyoetiği korumak ve geliştirmek için onun görünen açıklarını ele almak gerekir.
- Etik bilgisi ve etik karar alma sürecinde sosyal bilimlerin ve sosyolojinin özellikle biyoetiğe gözlemsel bilgi sağlayarak yardımcı olabilecektir.
- Sosyal bilimler ve biyoetik ilişkisi

- Feminist Akademisyenler: Doğal önyargı ve epistemolojik kör noktaların üstesinden gelebilmek için, biyoetik radikal bir şekilde yeniden yapılandırmalıdır.
- Feminist Biyoetikçiler: Etik konular soyut, evrensel kurallara indirgenebilmelidir
- Feminist biyoetik yaklaşımın biyoetiğe eleştirileri: Eşitsilik, iktidar ve evrensel adalet, biyoetik aklın merkezinde bir erkek gerçekliği, grupların ahlaki önemini ve bireylerin farklılıklarını gözden kaçırıyor
- Feminist Biyoetik Söylem

- İnsan haklarına odaklı biyobilgi sosyolojisi:
 - «Sosyoloji, güç ilişkilerine müdahale, eşitsizlikleri ortaya çıkarma, baskın bilgi iddialarını sorgulama, grup süreçleri üzerinde odaklanmada kararlı ve iyi donanımlıdır.»
 - Sosyoloji, potansiyel değerli bakış açılarını sıralama ve metodlar önerir. (etnoğrafya içerir)
 - Biyoekonomi ve Biyobilginin Sosyolojisi İlişkisi

Biyoetik ve biyoetikçilerin farklılıkları

- Biyoetik ve İlkecilik: «Biyoetik farklı bir alandır, ilkecilik etik tartışmalara bir yaklaşımdır»
 - « Biyoetik tek taraflı bakış açısı ve soruşturma modu olan monolitik/tekil tartışma değildir» (De Vries ve ark.)
- «Biyoetikçiler : hekimler, hukukçular, teologlar, felsefeciler, antropologlar, sosyologlar, tarihçiler, feminist çalışmacılar, hasta aktivistleri.» (De Vries, 2007: 2).

- İlkecilik ve farklı yaklaşım önerileri:
 - «Yorumbilim, nedenselcilik, olguculuk (fenomenoloji), erdem etiği.» (Fox & Swazey, 2008: 170).
- Hoffmaster, teorik medikal etiğin çekirdeğini oluşturan ilkelerin, “somut durumlara kesin olarak uygulamada çok genel ve muğlak” ve iki ilke birbiriyle çeliştiğinde bunun çözülmesinin yolu olmadığını belirtmiş. (Ör: Fetüsün ahlaki statüsü?)
- Beauchamp ve Childress: Düşüncelerinin tümünden gelimci bir şekilde tüm özel durumlarda uygulanacağı iddiaları olmadıklarını belirtirler. (Wolf, 1996:16; Fox & Swazey, 2008: 168 -169).

- Bazı biyoetik akademisyenleri, muhafazakar çizgilerinde durup biyoteknoloji ve ilaç endüstrileriyle yakın ilişkide onların çıkarlarına hizmet ederken, diğerleri sol önyargılarıyla alanı eleştiriyorlar (e.g. Elliott,2007; Nelson, 2007)
- Böyle tartışmalar biyoetikçilerin genellikle aynı dünya görüşlerini paylaşan ve genel bir amaç için birlikte çalışan bir topluluğu oluşturduğu iddialarını çürütüyor.
- Bununla birlikte anaakım biyoetik topluluğu içinde ilkeciliğin vazgeçilmesi için epistemolojik bir kriz olmadı.

Biyobilginin sosyolojisine doğru..

- Normatif biyobilgi sosyolojisinin bir dizi potansiyel yönü olabilir:
 - Anaakım biyoetikçilerce daha az ilgi gören, adalet, zarar vermeme ve yararlılık ilkeleri
 - Bağlamsal duyarlı yaklaşım sunarak umut vadeden erdem etiği, komüniteryan/toplumcu etik, bakım etiği
 - İnsan hakları odaklı yaklaşım

- İlkecilik eleştirisinin çoğu, diğer ilkeleri gölgede bırakan 'özerkliğe saygı' ilkesine yöneliktir.
- Adalet: feministlerin biyoetiğin eşitsizlikler özellikle de cinsiyet eşitsizliği üzerine körlüğünü eleştirisi
 - Adalet yararların, risklerin ve maliyetlerin tam olarak dağıtılması için bir grup norm
- Toplum Politikalarında Adalet

- Erdem Etiği:

Aristoteles ve «Doğru Eylem Teorisi: Doğru eylemin haklı çıkarılması doğru kişilik/karakter ve erdeme dayanır»

- Eleştiriler:

- Erdem etiğinin soyutluğu
- Biyobilim (bioscience) buluşları ve erdem etiği
- Toplum ve gruplarda adaletsizlikler ve erdem etiği
- Bireysel faktörler ve eylemler üzerine odaklanarak, erdem etiği, sosyal yapılar ve süreçler ile ilgili olarak, sosyoloji ile uyumsuz durmaktadır

- Toplumcu Etik:
 - Gelenek ve toplumun ahlaki ve siyasi akılda önemini ve adaleti geliştirmekte liberal olmayan kurum geliştirmek için potansiyeli vurgulamaktadır (Bell, 2012)
 - Yerel bağlar ve kültürleri önemser
 - Eleştiriler:
 - İdealize geçmiş bir 'toplum' tasviri (Phillips, 1995).
 - Geniş ölçekli uluslararası biyobilim buluşları
 - Küresel adalet
-

- Bakım Etiği: «Feministlerin en doğrudan geleneksel biyoetiğin doğasında(erkek) olan rasyonel/akılcı önyargıyla ilgili endişeleri ele alır görünür ve evrensel ifadeleri oluşturmak için yönelir»
- Mol ve ark. : Bakım etiği uygulamasında, ilkeler nadiren üretkendir, bu ilke de 'adalet' olabilir, ancak diğer normlar (adalet, şefkat, merhamet, cömertlik) ilkelere temel bir şekilde eşit veya ilkelerden daha fazla önemli olabilir
- Eleştiriler:
 - Yeniliklerin küresel boyutta değeriendirilmesi
 - Özgeci tutum ve bakımdan çekilme
 - Farklı gündemli/öncelikli (agenda) gruplara farklı yaklaşım sunamama

İnsan hakları odaklı biyobilginin sosyolojisi

- «Normatif biyobilgi sosyolojisi için en umut vadedeni»
- Sosyoloji dışında insan hakları söylemi : Hukuk, uluslararası ilişkiler, felsefe
- Başlangıçta, insan hakları kavramına, biyoetik gibi, itiraz olduğu kabul edilmeli (e.g. Donnelly, 2003; Freeman, 2002; Makau, 2002).
- Genellikle birçok çağdaş toplumlarda güçlü pozitif çağrışımlar yapar

- Birleşmiş milletler belgelerinin ortaya koyduğu 'insan olma onuru' gibi kavramalar anlamdan yoksun muğlak olabiliyor (Macklin, 2004: 196e197).
 - BM'nin karakteri Avrupa merkezci ve iktidar konularına duyarsızlığı nedeniyle eleştirilegelmektedir (Makau, 2002: 12e13).
- Doğal bir tehlike içerir: İnsan hakları beyannameleri ve anlaşmaları 'İyi toplum'un bazı vizyonlarını empoze eden bir tür tasarlama (Makau, 2002:13).

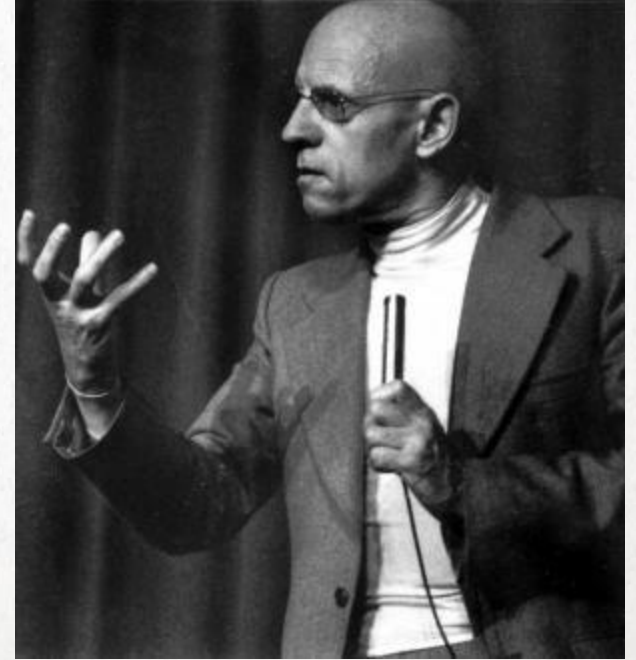
- İnsan Hakları Söylemleri...
 - sosyal ve ekonomik olarak dezavantajlı gruplar konumlarını ilerletmek/ geliştirmek için stratejik olarak başvururlar (Spivak, 1993)
 - marjinalize edilmiş ve dışlanmış gruplar, hakların dilini kullanmayla kendi konumlarını ileriye götürmeye çalışabilir
 - Kadın hareketine katkıda bulundu
- İnsan hakları sosyolojisi, toplumdaki iktidar ve eşitsizlik çalışmalarına eleştirel katkılarıyla, diğer insan hakları yaklaşımlarından ayrılabilir (ör: yasal, felsefik) (Hynes, Lamb, Short, & Waites, 2012: 788)

- «Dezavantajlı ve örselenebilir gruplarla çalışanlar, sosyal adaletin ilerlemesi için çalışan toplum aktivistleri için insan hakları sosyolojisinin pratik uygulamaları var»
- bazı kültürel tarihsel ve kurumsal faktörler insan hakları bildirilerinin çeşitli kurum ve uygulamalarda uygulanmasını kolaylaştırabilir ya da zorlaştırabilir (Hynes, Lamb, Short, & Waites, 2010: 812; Miller,2010).
- İnsan Haklarını, yerel norm ve değerleri ile anlamak biyobilgi nedeniyle dezavantajlılaşmış ve ötekileşmişlerin daha iyi bir konum almalarında destek sağlayabilir (insan genom ayrımcı projesi, gen patentleme sömürüsü, biyokorsanlık, biyosömürü, üstü örtülü ırkçılık..)

- Toplum sağlığı ve küresel adaletin, biyoetikiler arasında son dönem artan bir ilgi görmesi, (e.g. Benatar, Daar, & Singer, 2003; Daniels, 2006; Dwyer, 2005; Macklin, 2004; Pogge, 2005; Wolinsky, 2007) bu yönde ciddi kaygıların olduğunu gösterir.
- “Evrensel Sağlık Etiği” “Evrensel Sağlık Biyoetiği”
- İnsan Hakları bağlamında, etik tartışmaların hazır kalıpları ve yanlılıkları var

- Herhangi bir durumda, 'evrensel sağlık' çoğu zaman teknolojiyle ve aydınlatılmış onam gibi grupları ve tüm toplumu ilgilendirmeyen bireyleri etkileyen konularla meşgul olan biyoetiğin nispeten küçük bir alanı olmaya devam edecek (Wolinsky, 2007),
- Farmer ve Campos (2004): Biyoetiğin teknolojiye odaklanması zengin gelişmiş ulusların önceliklerini yansıtıyor.
- Tarihinin bir çoğunda, biyoetik büyük ölçüde bu tür besleyici/yararlı yiyecek, temiz su, barınak, temel sağlık ve kişisel güvenlik gibi dünya nüfusunun çoğunluğunun birincil endişelerini, sorunları göz ardı etti (Farmer & Campos, 2004).

- İnsan hakları odaklı biyobilgi sosyolojisi, yaşam bilimlerinin kapitalist üretim modelleriyle birleşikliğinden yükselen evrensel adaletsizlikleri ve bu bağlamda insan hakları söyleminin işleyişi ve eklemlenmesini ortaya koymayı ve anlamayı amaçlar

Michel Foucault www.nndb.com

- Son on yıldır Bilim -Teknoloji ve Feminist çalışma alanlarındak akademik çalışmalar bir çeşit sermaye olarak(biyosermaye:Rajan, 2006) biyo bilginin artı değeri yaratmada (biyodeğer: Waldby, 2002) nasıl istismar edildiğini araştırmaya başladı.
- « insan doku ekonomisi, hücre araştırmaları, ilaç endüstrilerinin küresel boyutları»

- Biyoekonomi ve bağıli gelişmelerin büyümesi biyopolitikalar ve yaşamın politik ekonomisindeki insan biyolojik materyalinin alışılmışın dışında istismar edildiğı değişimleri yansıtıyor (Rose, 2007: 31-40; Waldbby, 2002).
- Bir çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke yaşam bilimlerindeki gelişmelerin sağladığı imkanları sömürmek ister
 - Biyoekonomi ve ekonomik kriz örneğı
- Hastalık artık ekonomide olumsuz bir güç değil, daha ziyade üretim faktörlerinin bir yönüdür. Ekonomi insanları daha fazla hayatta tutarak hastalıktan çıkar sağlayabilir (Turner, B., 2009: 21)

- Küresel sermayenin önemli ve büyüyen bir oranı, bitki ve hayvan işletmesinde de dahil olmak üzere ilaç ve biyoteknolojik sanayi tarafından önemli yatırımlar içeren, biyolojik maddelerin sömürüsüne dayanmaktadır (Brown, Machin, & McLeod, 2011; Clarke, Mamo, Fosket, Fishman, & Shim, 2010: 7-10; Langeveld, Sanders, & and Meeusen, 2010; Petryna et al. 2006; Thacker, 2006; Waldby, 2011).
- “Spekülatif kapitalizm”in bir parçası olan “biyokapitalizm” hiçbir zaman elde edilemeyecek bir gelecek vizyonu sunan borç pazarlama tekniklerini kullanır (Rajan, 2006: 13 -18).
- Kamu finans önceliklerinin yeniden düzenlenmesinde yönlendirmeler
 - Bu finansmanlardan kim yararlanacak, kim dezavantajlı

- «Biyoekonomik gelişmenin sapmış sosyopolitik etkilerinin analizi, dezavantajlı ve örselenebilir gruplara yardımcı olabilecek insan hakları stratejilerinin geliştirilmesinde gerekli ilk adımdır.»
- Foucault : «governmentality: yönetimsellik/yönetim zihniyeti»
 - Birey ya da bireylerin davranışlarını etkileyen,yönelndiren, şekillendirmeyi amaçlayan eylem
 - 'Biyo-iktidar'ın çağdaş dönemde dağılımıyla son derece alakalı: kurumlarda, biyotıp uygulamalarında, toplum sağlığında, evde, işte, kamusal alanda
- Biyo bilgi sosyolojisi 'devletin de ötesindeki' iktidar işleyişi için iç görü sunabilir (Rose & Miller, 1992).

- Nicolas Rose: «etopolitik: sağlık normlarıyla ilgili politika»
- «Biyolojik yurttaşlık» : yaşamın kendisine müdahale ve öneri sunan meslekten olmayan yurttaşlarla uzmanlar arasında değişen ilişki ve biyo bilgi.
- Yeni bir uzmanlık «bedensel uzmanlık»

- «İnsan hakları odaklı biyobilgi sosyolojisi ‘devletlerin ötesinde’ insan hakları söylemlerinin manifestosunu anlamaya katkıda bulunabilir.»
 - ‘insan hakları’ hasta topluluklar (patient communities) gibi farklı topluluklarda nasıl ortaya çıkar ve çalışır?
 - sosyal adalet hedeflerini ilerletmek için insan hakları dilini kullanmakta nasıl bir kapsam var?
 - İnsan hakları söylemi basitçe neoliberal yönetimlerin tezhürü müdür(manifestation)?

- Eleştirel bilimlerin yukarıda geliştirdiği teori ve kapsamlarla donatılmış, sosyolog ve diğer sosyal bilimcilerin, biyoetiğin ötesinde normatif bir yaklaşım geliştirmek için iyi konumdadılar.
- «Biyoetiğin savunulması ve reform zamanı geçti»

TEŞEKKÜRLER...

